

General Certificate of Secondary Education
2017

Uimhir Lárionaid

--	--	--	--	--

Uimhir Iarrthóra

--	--	--	--	--

Eacnamaíocht Bhaile

Aonad 1: Aiste Bia agus Sláinte
agus Feasacht Tomhaltóra

[GHE11]

GHE11

DÉ MÁIRT 30 BEALTAINE, IARNÓIN

AM

1 uair 30 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.

Ní mór duit na ceisteanna a fhreagairt sna spásanna chuige sin.

Ná scríobh taobh amuigh den achar bhoscáilte ar gach leathanach nó ar leathanaigh bhána.

Comhlánaigh le dúch dubh amháin. **Ná scríobh le peann glóthaí.**

Roinn A: Aiste Bia agus Sláinte: 6 cheist.

Roinn B: Feasacht Tomhaltóra: 4 cheist.

Freagair **gach ceann** de na **deich** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 100 an marc iomlán don pháipéar seo.

Léiríonn figiúirí idir lúibíní atá priontáilte ar thaobh na lámhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **5, 6,** agus **10.**

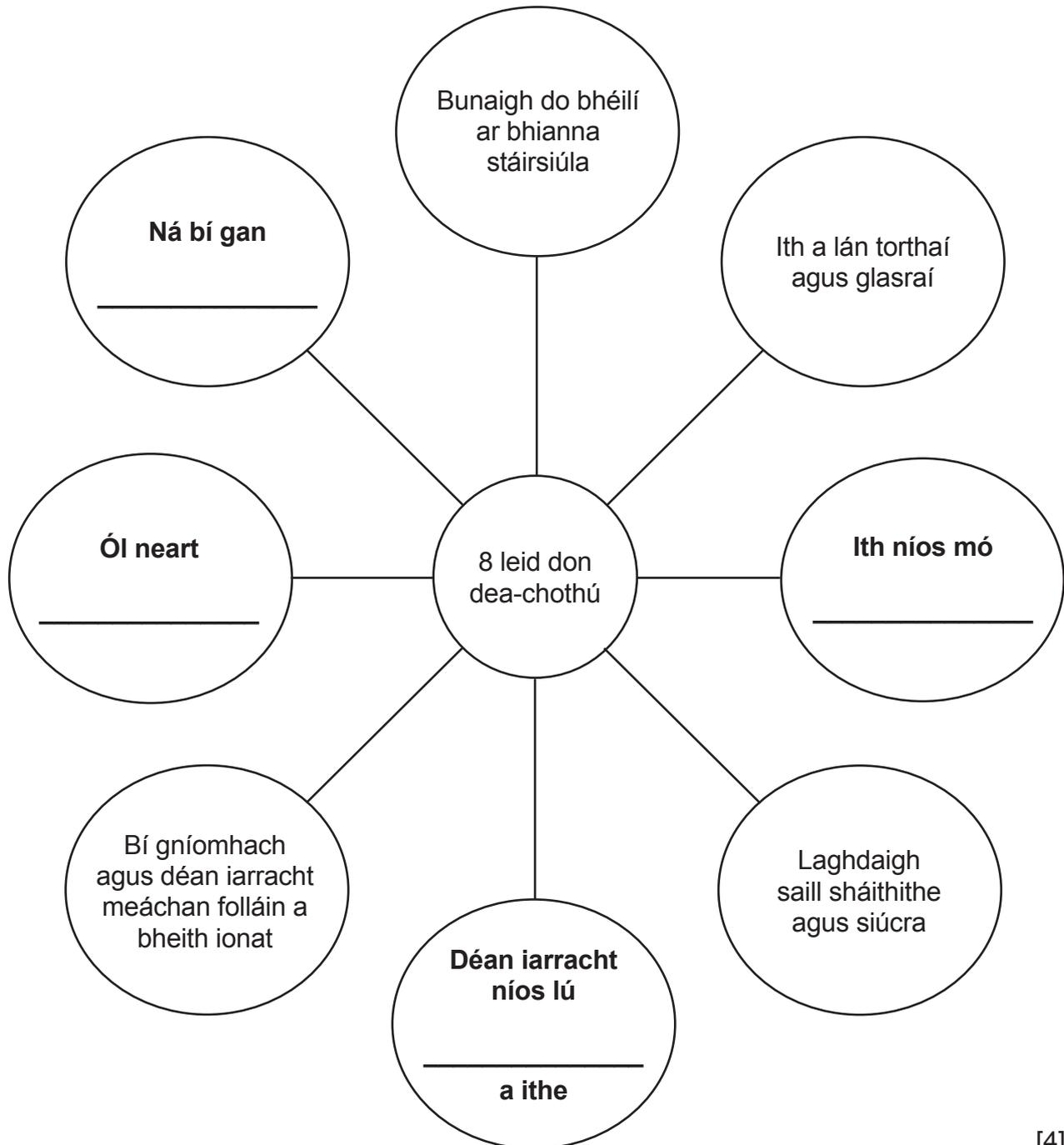
10451.04

Roinn A – Aiste Bia agus Sláinte

- 1 (a) Tá na “8 leid don dea-chothú” ar taispeáint sa léaráid thíos.

Tá ceithre cinn acu comhlánaithe duit; líon isteach na bearnaí sna **ceithre** leid atá fágtha.

[4]

(b) Scríobh dhá bhia ar foinsí lán de stáirse iad.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

(c) Mínigh an dóigh a bhfuil breis torthaí agus glasraí a ithe ar leas na sláinte againne.

(d) Cosain an fáth a moltar dúinn, “laghdaigh sailil sháithithe agus siúcra.”

[Tiontaigh an leathanach

- 2 (a) Míneigh **dhá** bhuntáiste a bhaineann leis an fhaisnéis seo a leanas a bheith ar lipéad bia.

I ngach burgar (94g) griollta tá

Fuinneamh 924kJ 220 kcal	Saill 13g	Sáitheáin 5.9g	Siúcraí 0.8g	Salann 0.7g
11%	19%	30%	<1%	12%

de Threoirmhéid Laethúil duine fásta

Luachanna tipiciúla (mar a dhíoltar) sa 100g: fuinneamh 966kJ/230kcal

Guide to creating a front of pack (FoP) nutrition label for pre-packed products sold through retail outlets developed by The Department of Health and the Food Standards Agency. Updated November 2016. © Crown Copyright. Contains public sector information licensed under the Open Government Licence v3.

1. _____
 _____
 _____ [2]

2. _____
 _____
 _____ [2]

- (b) Pléigh **dhá** thoisic ar féidir leo dul i bhfeidhm ar riachtanais fuinnimh an duine.

1. _____
 _____
 _____ [2]

2. _____
 _____
 _____ [2]

- 3 (a) Míneigh an fáth a bhfuil iontógáil carbaihiodráite níos airde tábhachtach in aiste bia ag ógánach a imríonn spórt.

---

[3]

- (b) Pléigh **dhá** thairbhe a bhaineann le PSNS (*NSP*) intuaslagtha a bheith san aiste bia.

(i) _____

---

[2]

(ii) _____

---

[2]

- (c) Méadaíonn neamhghníomhaíocht choirp baol an hipirtheannais. Luaigh **dhá** thoisic eile a mbeadh hipirtheannas mar thoradh orthu.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

[Tiontaigh an leathanach

4 (a) Cuir síos ar aiste bia veigeáin.

---

[2]

(b) Pléigh an dóigh ar féidir le veigeáin iontógáil chuif de na cothaithe seo a leanas a chinntiú:

(i) Iarann

---

[2]

(ii) Vitimín B₁₂

---

[2]

(c) Mínigh cad é a chiallaíonn an téarma “comhlánú próitéine”.

---

[3]

(d) Liostaigh trí dhóigh ar féidir le veigeán baol na hoistéapóroise acu a laghdú.

1. _____ [1]

2. _____ [1]

3. _____ [1]

[Tiontaigh an leathanach

---

[9]

[Tiontaigh an leathanach

10451.04

20GHE1109

---

[9]

[Tiontaigh an leathanach

10451.04

20GHE1111

Roinn B – Feasacht Tomhaltóra

- 7 (a) Cuir síos ar dhóigh **amháin** a gcosnaíonn an *Consumer Rights Act (2015)* tomhaltóir a cheannaigh táirge atá lochtach.

---

[2]

- (b) Déan comparáid idir cárta creidmheasa a úsáid agus cárta dochair a úsáid le hóc as earraí nó seirbhísí.

---

[4]

- (c) Cuir síos ar an dóigh a dtugann Seirbhís na gCaighdeán Trádála eolas agus tacaíocht do thomhaltóirí.

---

[3]

8 (a) Míneigh **dhá** thoisic thimpeallachta a mbeadh tionchar acu ar thomhaltóir agus siopadóireacht faoi choinne earraí ar bun aige.

1. _____
_____
_____ [2]

2. _____
_____
_____ [2]

(b) Pléigh **dhá** fhoinse eolais is féidir le tomhaltóir a úsáid nuair atá sé ag roghnú táirge leictreach.

(i) _____
_____
_____ [2]

(ii) _____
_____
_____ [2]

[Tiontaigh an leathanach

(c) Déan luacháil ar ollmhargaí mar rogha siopadóireachta.

---

[6]

9 (a) Míneigh **dhá** bhacainn ar féidir leo cosc a chur ar dhaoine a bheith ina dtomhaltóirí éifeachtacha.

(i) _____
_____
_____ [2]

(ii) _____
_____
_____ [2]

(b) Pléigh buntáiste **amháin** agus míbhuntáiste **amháin** as an fhógraíocht mar straitéis mhargaíochta.

Buntáiste

_____
_____
_____ [2]

Míbhuntáiste

_____
_____
_____ [2]

[Tiontaigh an leathanach

---

[9]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

10451.04

20GHE1117

LEATHANACH BÁN
NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

10451.04

20GHE1118

LEATHANACH BÁN
NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

10451.04

20GHE1119

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	

Marc Iomlán	
-------------	--

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

10451.04/4

20GHE1120